

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 1. De lege humana.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

notitia, eam pramittendam censuimus, ut postea ad singulas leges, singulaque praecepta veniamus.

De Lege Humana.

De Legis Humanæ etymologia, & definitione. §. I.

- 1 De etymologia huius nominis Legis.
- 2 De definitione Legis.

CAPVT I.

1 **Q**VAESTIO. Vnde dicta est lex? RESP. Dicta est a legendo. Ita D. Thom. 1. 2. *quest. 90. art. 1. Scot. in 1. d. 15. qu. 2. art. ex Cassiodoro, & Isidor. 2. Etymolog.* Dicta est a legendo, quia plerumque leges humanae teruntur in scriptis. Ita Isidorus *citato loco* Dicta est ab eligendo. Sic Tull. teste Sor. 1. *iust. quest. 1. art. 1.* Augustin. 2. p. *quest. Testam. questio. 5.* Nempe, quia per eam sciunt subditi, quid eligendum est, & sequendum in operationibus.

2 **Q**VAEST. Quo pacto definitur lex? RESP. Est ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo, qui curam communis habet promulgata. Ita D. Thom. 1. 2. *quest. 90. art. 4.* sequitur Nau. *de leg. poen. numer. 1. tom. 2. conclus.* Eam vero ab effectu sic definiunt Sor. 1. *iust. questio. 1. art. 1.* Castro. *libr. 1. de leg. poen. capit. 1.* Est æquitatis, iniquitatisque regula. Dixi ob bonum commune: quia si executio legis est contra bonum commune, talis lex est nulla. Quam veritatem docuit Plato. *dialog. 5. de legibus* Aristor. 4. *Polit. cap. 1.* Tul. 1. *de legib. & Isidor. Habetur Can. Erit dist. 4.* Probatur ratione. Quia lex est communis regula, & mensura operationum humanarum, teste Platone in *Minoe.* Est commune præceptum, sic appellatur ab Arist. 5. *Eth. & in L. lex & L. iura ff. de legib.* Est instrumentum Principis, ut primi motoris actionum subditorum: atqui prima mensura, commune præceptum, primi motoris instrumentum, debet tendere ad bonum commune, ergo & lex.

3 QVAEST.

3. QVÆST. Huic tua responsioni videtur obstare L. 1. §. huius studij. ff. de iustit. vbi ius publicum à privato distinguitur, quod privatum tenuit ad singulorum utilitatem. Tales videntur leges Priuilegiorum. Leges publicorum, Minorum Seruorum, Vectigalium qua Regis, ac Principis imponuntur utilitati. Dic igitur, quid in hoc censeas? RE SP. Dico vnum. Priuilegia esse leges. Ita appellantur cap. Priuilegia dist. 3. quod perperam negarunt Gloss. capit. Erit autem lex dict. 4. & Castro 1. de leg. 1. cap. 1. & alij Ratio est, quia falsis nituntur fundamentis. Glossa ait priuilegia non respicere bonum commune, & hoc saltem in priuilegijs contentis in corpore iuris falsum est. In priuilegijs alijs ratio communis boni attenditur, conducit enim bono communi bene meritos maioribus afficere præmijs, ut eorum exemplo alij ad virtutem concitentur. Castro ait leges ferri generaliter: priuilegia vero specialiter: & ideo appellari leges priuatas, cap. it Priuilegia, dist. 3. Et hoc falsum etiam est, saltem in priuilegijs personalibus communiter, qualia sunt concessa Mendicantibus, pupillis, & alia. Dicuntur verò priuilegia leges priuata, quia in ijs aliquid particulare conceditur. Ideo Durand. de iurisdict. eccles. question. 2. artic. 2. definit: priuilegium est ius, quod continet specialem gratiam concessam alicui. Alij aiunt leges esse iura communia, priuilegium vero eximi à iure communi. Ita enim definitur priuilegium. Est ius priuatum contra ius commune. Sic Hostiens. in summ. sed hoc falsum est: qui statuta in fauorem pupillorum, militum, & similium appellantur leges, & tamen eos eximunt à iure communi. Aduerto tamen in priuilegijs duo consideranda esse, nimirum fauorem erga priuilegiatam personam, & obligationem seruandi ea erga magistratus Reipublicæ. Considerata quidem priori modo, non sunt leges, neque obligant, potest enim priuilegiata persona renunciare suo fauori speciali. Ita Angel. verb. Priuileg. Probatum ex capit. Cum accessissent, de probationibus cap. Quod ob gratiam, de reg. iur. in 6. vbi Glossa L. quod fauore. Cod. de legib. Considerata vero modo posteriori sunt leges, & obligant ad sui obseruationem, respiciuntque bonum commune. Tales sunt etiam leges pupillorum, Minorum, Seruorum, & Vectigalium.

De potestate condendi leges
ciuiles. §. 2.

- 1 An laica Communitas possit condere leges.
- 2 Penes quos sit potestas condendi leges ciuiles.
- 3 A quo Reges habeant potestatem condendi leges ciuiles à Communitate.
- 4 An Communitas possit hanc potestatem concessam reuocare.
- 5 An Papa possit condere leges ciuiles.
- 6 An Papa possit reuocare, seu annullare leges ciuiles.

1 **Q**UESTIO. Estne in Communitate laica potestas condendi leges ciuiles? **R**ESP. Maxime. Quam veritatem ostendit ipsum ius naturale. Ita Philosophus 6. Ethic. & 1. Politic. & D. Thom. 2. 2. quest. 90. art. 1. ad 2. ut iam dixisti.

2 **Q**UEST. Penes quos est potestas condendi leges ciuiles? **R**ESP. Penes ipsam Communitatem. Insuper penes Reges, & Principes ab ipsa Communitate creatos. Ita Philosoph. & Diu. Thom. locis citatis, & Plato toto libr. de Republica.

3 **Q**UEST. A quo acceperunt Reges huiusmodi potestatem? **R**ESP. Quamuis aliqui Reges illam immediate à Deo acceperunt, ut Saul. 1. Reg. 10. Dauid. 1. Reg. 16. Iehu. 4. Reg. 9. & alij. Tamen omnes alij illam à Deo mediate accipiunt, per ipsam Communitatem. Ita Cou. pract. qua. capit. 1. conclus. 1. Nauar. cap. Nouit. de iudicijs nota 3. numer. 119. Maranra. 3. p. Specul. numer. 25. & 26. ex L. 2. §. nouissime ff. de orig. iuris, & L. 1. ff. de constitut. Princip. Ledesm. 2. 4. quest. 18. art. 3. dub. 10. Castro de leg. poen. lib. 1. cap. 1. fauet D. Thom. 1. 2. quest. 90. art. 3. dum ait condere leges pertinere ad ipsam Communitatem, vel ad eum, qui eius vicem gerit, & 1. 2. quest. 97. art. 3. ad 3. ait Principem non habere potestatem condendi legem, nisi in quantum gerit personam multitudinis. Hinc fit, ut non minus teneantur Reges legibus fundamentalibus regni, quibus scilicet

licet constituitur, restringitur, aut extenditur eorum iurisd. Etio, atque tenentur priuati quibus communibus pactis, & conuentis, sicuti bene notauit Toletanus lib. 7. de Repub. cap. 16. num. 8.

4 QVÆST. Potestne Communitas huiusmodi potestatem concessam Regibus iterum reuocare? RESP. Minime quidem, Ita communiter Doctores. Verumtamen propter ipsorum Regum tyranidem potest Ita Maranta citato loco de sententia Baldi, & Aretini, Ratio est. Quia licet communitas talem potestatem à se actualiter abdicauerit, non tamen irreuocabiliter, vt ait Nau cap. Nouit. de iudicjs. not. 3. num. 119. & Almain. de auctorit. Papa. Et ideo si Rex in ferendis legibus commissionem sibi traditam excedat, non ligatur ijs populus, adnotauit Innocent. ca. 1. de locato, &c. A nobis de elect.

5 QVÆST. Potestne Papa concedere leges ciuiles politicas Republicam obligantes? RESP. Suppono, vt probabilior sententiam, quæ Papæ non concedit per se dominium temporale, directum in vniuersum mundum. Quam probant Bellarm. lib. 5. de Rom Pontif. Turrec. lib. 2. sum cap. 1. 3. Caiet. in Apolog. cap. 13. Sor. in 5 d. 45. quaest. 2. art. 1. & Victor. in relect. 2. de potest. ecclesiast. Dico igitur, Papam non posse condere leges ciuiles, nisi in terris, in quibus habet dominium temporale.

6 QVÆST. Potestne Papa leges ciuiles Regum reuocare? RESP. Potest cum contrariæ sunt fini supernaturali. Ita Bellarm. citatur, & omnes. Quia in hoc Respubl. politica subordinata est gubernationi spirituali. Et ideo cum inueniuntur contrariæ duæ leges, alia ciuilis, alia ecclesiastica, si in executione datur periculum animarum, standum est ecclesiasticæ, non ciuili. Ita tradit Gloss. capit. Possessor, de reg. iur. in 6. Felin. ad capit. Ecclesia de constitur Panorm. ad cap. Cum haberet. de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit. Barth. Auth. Ex complex. Cod. de incest. nup. Fortun. tract. de vlt. fin. de iur. can. numer. 3. Imola cap. Quoniam de præscrip. num. 5. & ideo abrogata est lex ciuilis de præscriptione cum mala fide ca. finali de præscri. Lex denegans alimenta filijs illegitimis. cap. Cum non haberet. Vt notant Couar. 2. p. Epitom. cap. 8. §. 6. & Gomes. ad 6. L. Tauri. num. 37.

CAPV F